
RECHTBANK VAN KOOPHANDEL KORTRIJK 11 DECEMBER 2007

VERVOER

Wegvervoer – Internationaal vervoer – CMR-Verdrag – Bevoegdheidsbeding – Bijkomende mogelijkheid voor eiser, geen exclusieve bevoegdheid – Wegvervoer – CMR – Bevoegdheid – Plaats van aflevering – Ook indien goederen niet afgeleverd werden – Procedure verklaring van recht – Toelaatbaarheid

Een bevoegdheidsbeding, dat tussen partijen werd overeengekomen (in casu in de aanvaarde transportopdracht), geeft de eiser een bijkomende mogelijkheid, maar doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de gerechten die door artikel 31.1 CMR worden aangewezen.

Krachtens artikel 31.1 CMR kan de vordering o.m. gebracht worden voor de rechtbank van de plaats bestemd voor de aflevering van de goederen. Het feit dat de goederen gestolen werden en nooit ter bestemming werden afgeleverd doet deze bevoegdheid niet teniet.

Een procedure waarin de wegvervoerder een verklaring van recht vraagt dat hij niet of slechts beperkt aansprakelijk is, zou slechts toelaatbaar zijn indien de rechten van de vervoerder ernstig bedreigd worden. Het feit dat de wegvervoerder door de ladingbelanghebbenden in gebreke wordt gesteld, of zelfs gedagvaard wordt in een ander land, betekent niet dat zijn rechten “ernstig bedreigd” worden, nu hij zich in deze andere procedure kan verweren.

Interpolis Schade BV en Leen Van Pelt en Zonen BV/Pracht Spedition + Logistik GmbH, Logistiek Centrum Leie NV en Gallaher Deutschland GmbH

Zet.: P. Van Iseghem (rechter), G. Arnoys en G. Smaghe (rechters in handelszaken)

Pl.: Mrs. Nuyts loco R. Goossens en W. Van Hemelen, A. Vanhoucke loco M. Lebbe, E. Meesseman

(...)

1. De feiten

Op 31 juli 2006 geeft Pracht Spedition + Logistik GmbH een transportopdracht door aan Leen Van Pelt BV om op 1 augustus 2006 10 paletten sigaretten te laden in Duitsland en deze naar België te transporteren, om ze bij Logistiek Centrum Leie NV te leveren ten laatste op 2 augustus 2006. Daartoe wordt CMR-vrachtbrief nr. 215423 opgesteld.

De chauffeur van Leen Van Pelt BV laadt de goederen en vertrekt uit Duitsland. Hij overnacht op een parking in Maasmechelen langs de E314, waar hij 's morgens bij het wakker worden vaststelt dat de poort van de oplegger wijd open staat en dat er van de tien paletten, nauwelijks drie overblijven, ofwel slechts 102 dozen sigaretten van de in totaal 372.

De chauffeur roept er de verbalisanten bij die P.V. opmaken.

TRANSPORT

Transport par route – Transport international – Convention CMR – Clause attributive de compétence – Possibilité complémentaire pour le demandeur, pas de compétence exclusive – Lieu de la livraison – Également si les biens n’ont pas été livrés – Procédure de déclaration de droit – Admissibilité

Une clause attributive de compétence qui a été convenue entre les parties (en l’espèce dans l’ordre de transport accepté), donne au demandeur une possibilité complémentaire, mais ne porte pas préjudice à la compétence des juridictions qui sont désignées par l’article 31.1 CMR.

En vertu de l’article 31.1 CMR, l’action peut être intentée entre autres devant le tribunal du lieu prévu pour la livraison des marchandises. Le fait que les marchandises ont été volées et n’ont jamais été livrées à destination ne met pas en cause cette compétence.

La procédure, dans laquelle le transporteur par route demande une déclaration de droit qu’il n’est pas responsable ou seulement de manière limitée, ne serait admissible que si les droits du transporteur sont gravement menacés. Le fait que le transporteur par route a été mis en défaut par les propriétaires de la cargaison, ou même qu’il a été assigné dans un autre pays, ne signifie pas que ses droits sont “gravement menacés”, vu qu’il peut se défendre dans cette autre procédure.

Er wordt opdracht gegeven om de rest van de lading terug naar Duitsland te brengen.

Op 8 augustus 2006 stelt Pracht Spedition + Logistik GmbH Leen Van Pelt BV in gebreke voor de opgelopen schade. Dezelfde datum stuurt Pracht Spedition + Logistik GmbH een aanvraag door naar een Duitse rechtbank teneinde een veroordeling te bekomen van Leen Van Pelt BV voor een bedrag van 248.115,75 EUR méér interesten. Het betreft een “Mahnbescheid”, zijnde een procedure waarbij de aanspraak van Pracht Spedition + Logistik GmbH aan Leen Van Pelt BV wordt opgemaakt op 12 september 2006 door de rechtbank te Hünfeld en op 26 oktober 2006 aan Leen Van Pelt BV wordt betekend. De rechtbank heeft daarbij de vordering van Pracht Spedition + Logistik GmbH niet onderzocht. Zij vraagt wel dat er zou worden betaald in zoverre er geen opmerkingen zijn, terwijl Leen Van Pelt BV gevraagd wordt die eventuele opmerkingen binnen de maand mede te delen.

Indien er geen protest wordt aangetekend, terwijl er evenmin wordt betaald, kan Pracht Spedition + Logistik GmbH na verloop van een maand een exploitatie van executie aanvragen, waarmee er kan worden uitgevoerd. In geval van opmerkingen, wordt de zaak door de rechtbank beslecht, mits de eisende partij deze procedure benaastigt.

Ondertussen evenwel hebben Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV een dagvaarding uitgestuurd aan zowel Pracht Spedition + Logistik GmbH, Logistiek Centrum Leie NV als Gallaher Deutschland GmbH teneinde te horen zeggen voor recht dat:

– Leen Van Pelt BV jegens geen der gedaagden aansprakelijk is tot vergoeding van de schade, ontstaan ten gevolge van de diefstal van 270 dozen sigaretten tijdens het vervoer met CMR-vrachtbrief nr. 215423;

– ondergeschikt: dat de aansprakelijkheid van Leen Van Pelt BV zich beperkt tot 8,33 SDR/kg x 1.610,70 kg conform het CMR-Verdrag.

Pracht Spedition + Logistik GmbH is evenwel van oordeel dat de rechtbank zonder rechtsmacht is, minstens dat de vordering van Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV onontvankelijk en ongegrond is. Ondergeschikt vraagt zij dat, in zoverre de rechtbank zich bevoegd zou verklaren, de tegeneis die zij instelt t.b.v. 219.990 EUR méér intresten lastens Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV, onvankelijk en gegrond zou verklaren. Logistiek Centrum Leie NV meent dat de vordering tegen haar hoe dan ook ongegrond is en dat Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV dienen veroordeeld te worden tot een schadevergoeding van 1.500 EUR wegens tergend en roekeloos gedrag. Gallaher Deutschland GmbH meent dat deze rechtbank eveneens onbevoegd is, en ondergeschikt dat de vordering ongegrond is.

Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV kunnen zich niet akkoord verklaren met de gestelde tegeneisen.

2. In rechte

2.1. De bevoegdheid

Pracht Spedition + Logistik GmbH verwijst naar een bevoegdheidsbeding op de transportopdracht, dat de rechtbank te Dillenburg (D) bevoegd maakt om kennis te nemen van de vorderingen uit deze overeenkomst conform artikel 31.1 CMR.

Het kan niet worden tegengesproken dat Leen Van Pelt BV deze opdracht, zoals gegeven door Pracht Spedition + Logistik GmbH, zonder enig voorbehoud heeft aanvaard. Minstens ligt geen bewijs voor van enige tegenspraak dienaangaande.

Het CMR-Verdrag is dienaangaande evenwel zeer specifiek: wanneer de partijen in hun overeenkomst een bepaald gerecht hebben aangewezen, sluit dit niet uit dat het geschil door een eiser kan worden gebracht voor één van de andere

in artikel 31.1 van het CMR-Verdrag bedoelde gerechten (Cass. (1e k.) 8 december 2006, A.R. C.06.0005.N (*Ideal Transport/LSG – R.A. Leutner GmbH*), *Eur. Vervoer*, 2007, afl. 3, 401, noot P. HANNES, <http://www.cass.be> (29 januari 2007)).

Waar Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV dagvaarden voor het gerecht van de plaats van de bestemming/aflevering van de goederen, zijnde Gullegem, is deze rechtbank dan ook bevoegd om kennis te nemen van het geschil.

Ook Gallaher Deutschland GmbH betwist de bevoegdheid van deze rechtbank op basis van artikel 31.1 CMR: het is evenwel niet omdat de goederen de bestemming niet hebben bereikt, dat deze rechtbank, die de rechtbank is van de zetel van de vennootschap die de goederen moest in ontvangst nemen, niet bevoegd zou zijn (F. PONET, *De overeenkomst van internationaal wegvervoer/CMR*, Kluwer, 2003, p. 789, nr. 759).

2.2. De toelaatbaarheid van de vordering

Pracht Spedition + Logistik GmbH roept in dat het hier om een vordering tot verklaring van recht gaat, die evenwel enkel toelaatbaar zou zijn in zoverre het zou gaan om een schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen.

Overeenkomstig artikel 17 van het Ger.W. kan een rechtsvordering niet worden toegelaten, indien de eiser geen hoedanigheid en belang heeft om ze in te stellen.

Artikel 18 Ger.W. bepaalt dat het belang een reeds verkregen en dadelijk belang moet zijn, alhoewel de rechtsvordering kan worden toegelaten indien zij, zelfs tot verkrijging van een verklaring van recht, is ingesteld om schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen.

Opdat artikel 18, tweede lid Ger.W. kan worden toegepast, is het noodzakelijk dat het bewijs geleverd wordt van een zware ernstige bedreiging die reeds een welbepaalde storing veroorzaakt. Verder moet de rechterlijke beslissing een concreet en welbepaald nut hebben: de rechterlijke beslissing moet immers de toestand verduidelijken, een einde maken aan een bedreiging, het bestaan of het niet bestaan van een recht doen erkennen (M. CASTERMANS, *Gerechtigd privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, nr. 38; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, ed. 1985, nrs. 33 e.v.).

Het schriftelijk formuleren van het standpunt van een partij omtrent contractuele bepalingen, dat ingaat tegen dat van de wederpartij en waarbij bedreigd wordt met een gerechtelijke procedure indien het ingenomen standpunt niet wordt gevolgd, is niet te weerhouden als een ernstige dreiging van enig recht (Brussel 12 november 1975, *J.T.* 1976, 117-118).

Er is niet voldaan aan de voorwaarde van artikel 18 Ger.W. wanneer de rechtbank wordt gevraagd standpunt in te nemen aangaande een toekomstig en onzeker proces (Arbrb. Brussel 16 juni 1978, *Pas.* 1978, III, 48).

De rechter zal de vordering moeten afwijzen telkens wanneer zij wordt ingesteld met het doel onrechtstreeks een advies over een juridisch twistpunt te bekomen dat vreemd is aan een concrete betwisting (P. VANLERSBERGHE, in X., *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, art. 18 Ger.W. – 21, nr. 22 *in fine*).

De bedreiging mag niet louter theoretisch zijn, maar moet reeds een zekere storing veroorzaken. Dit laatste element is een feitenkwesitie, die soeverein wordt beoordeeld door de feitenrechter (Cass. 3 december 1984, *R.W.* 1985-86, 1099). Er is niet vereist dat de eiser reeds schade heeft geleden, doch wel dat het bedreigde recht reeds bestaat op het ogenblik dat de vordering wordt ingesteld.

In casu evenwel gaat het om een CMR-geschil, waarin Leen Van Pelt BV, de vervoerder, vraagt aan de rechtbank te zeggen voor recht dat hij niet – of slechts in beperkte mate aansprakelijk zou zijn. Een vervoerder die na een schadegeval wordt in gebreke gesteld door de ladingbelanghebbende, Pracht Spedition + Logistik GmbH, in betaling van de schade die werd veroorzaakt, wordt hierdoor niet gestoord in de uitoefening van zijn normale rechten. Zelfs indien die ladingbelanghebbende naderhand een procedure opstart, zoals blijktbaar inmiddels ook gebeurd is in Duitsland.

Het feit dat de “aanvangsdatum” van de procedure door Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV wordt betwist is hiervoor uiteindelijk niet relevant: de rechtbank neemt in casu aan dat die procedure ná huidige procedure is gestart, zoals voorgehouden door Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV, gezien de betekening aan Leen Van Pelt BV slechts plaatsvond op 26 oktober 2006, zijnde na de betekening van de dagvaarding in huidige procedure, op 12 oktober 2006. In Duitsland bepaalt het neerleggen van de gedinginleidende akte op geen enkele wijze het ogenblik waarop de vordering aanhangig wordt. Een vordering wordt slechts aanhangig wanneer de

gedinginleidende akte betekend wordt aan de verweerder (Court of Appeal (Civ. Div.) (G.B.) 23 januari 2001, *Eur. Vervoerr.* 2001, afl. 1, 87).

Maar zelfs al is huidige procedure eerst aangespannen, dan nog verliezen Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV daarvoor geenszins het recht om de aansprakelijkheid te ontkennen/te beperken in de andere procedure in Duitsland: uit de stukken zelf blijkt overigens dat Leen Van Pelt BV werd uitgenodigd haar verweer te voeren (waaromtrent geen verdere toelichting werd verschaft door partijen...). De aanhangigheid van een negatieve vordering voor verklaring van recht die een schuldenaar lastens zijn schuldeiser heeft ingeleid bij een overeenkomstig artikel 31.1 CMR internationaal bevoegde rechtbank, staat er niet aan in de weg dat later een positief geformuleerde vordering tot schadevergoeding door de schuldeiser wordt ingeleid voor de bevoegde rechtbank van een andere CMR-Verdragsstaat (Bundesgerichtshof (DI.) 20 november 2003, *Eur. Vervoerr.* 2004, afl. 2, 264).

In die zin zijn de rechten van Leen Van Pelt BV-Interpolis Schade BV dan ook niet “bedreigd”: ook in deze procedure kunnen zij nog steeds hun aansprakelijkheid betwisten/laten herleiden... Deze vordering kadert blijktbaar enkel in een tendens uitgaande van transporteurs om aan een voor hen “gunstiger” forum (in Duitsland en Frankrijk kan de ladingbelanghebbende blijktbaar veel gemakkelijker een doorbreking van de limitatie bekomen dan in landen zoals België en Nederland... (F. STEVENS, *Beschikkingsrecht en vorderingsrecht onder CMR*, bijdrage studiedag, p. 1)), via een declaratoir vonnis een “doorbreking van de limitatie” te vermijden...

De vordering is derhalve niet toelaatbaar aangezien er geen schending van een ernstig bedreigd recht voorhanden is.

(...)

Noot

Zie over de problematiek van de verklaring van recht procedures tevens M. MULLER, “De *negative Feststellungsklage* en een parel van het CMR”, *T.V.R.* 2008, 75 en F. STEVENS, “Vorderingsrecht onder CMR”, *T.V.R.* 2008, 81.

Note

Voir aussi à propos de la problématique des procédures de déclaration de droit M. MULLER, “De *negative Feststellungsklage* en een parel van het CMR”, *T.V.R.* 2008, 75 et F. STEVENS, “Vorderingsrecht onder CMR”, *T.V.R.* 2008, 81.